

PIATA GRÂULUI

INTRODUCERE

Cea mai importantă instituție într-o economie de piață este, evident, piața. Piața asigură alocarea resurselor pentru producerea bunurilor și serviciilor pe care consumatorii le apreciază în cea mai mare măsură, aprecieri exprimate prin prețurile pe care aceștia pot și sunt dispuși să le plătească.

Această lecție ne explică modul în care se formează pe piață prețul unui anumit bun. Lecțiile următoare ne explică de ce prețurile se modifică în decursul timpului și cum interacționează diferitele piețe, realizându-se un sistem economic de piață.

Sistemul de piață trebuie să găsească răspunsuri la întrebările economice fundamentale cu care se confruntă orice societate: ce fel de bunuri și servicii să se producă, cum să se producă și cum vor fi ele distribuite (pentru cine să se producă). Deși piața este atât de importantă într-o economie de piață, mulți oameni nu înțeleg modul în care acesta funcționează.

CONCEPTE

- Oferta
- Cerere
- Preț
- Piață

STANDARDE DE CONȚINUT

Prețurile sunt determinate de raportul dintre oferta și cerere.

Cererea se exprimă sub forma unui tabel de variație care arată cantitatea pe care consumatorii vor și o pot cumpăra la diferite prețuri înregistrate într-o perioadă dată de timp.

Oferta se exprimă sub forma unui tabel de variație care arată cantitatea pe care producătorii vor și o pot vinde la diferite prețuri înregistrate într-o perioadă dată de timp.

Dacă prețul unui produs crește, cantitatea cerută va scădea iar cantitatea oferită va crește, și invers.

OBIECTIVE

Elevii vor explica modul în care prețul este determinat de raportul dintre oferta și cerere, precum și cum este afectată cantitatea în care un bun se cere pe piață, respectiv cea în care el este oferit, de schimbările intervenite la nivelul prețului.

DESCRIEREA LECTIEI

Elevii iau parte la o simulare menită să arate modul în care funcționează piața. Deși, pe cele mai multe piețe concurența nu este la fel de mare ca în activitatea proiectată, participând la simulare elevii pot înțelege mai bine modul în care se stabilesc prețurile pe orice piață.

TIMP NECESAR: 1 oră

MATERIALE

- ? 26 de carduri de cumpărător și 26 de carduri de vânzător. Folosiți carduri de culori diferite pentru cumpărători și pentru vânzători.

Pentru cumparatori:

Pretul cumparatorului	Nr. carduri
\$ 1	4
2	4
3	4
4	2
5	2
6	2
7	2
8	2
9	2
10	2

Pentru vânzatori:

Pretul vânzatorului	Nr. carduri
\$ 1	0
2	2
3	2
4	2
5	2
6	2
7	4
8	4
9	4
10	4

- ? Folii transparente pentru Proiectia 3 si, respectiv, 4.
- ? Fisele de lucru nr. 1, 2, 3, 4 si 5 câte un exemplar pentru fiecare elev

Retineti: Aceasta activitate presupune participarea a cel puțin 20 de elevi. Dacă în clasa sunt mai mult de 50 de elevi, este nevoie de un spatiu suficient de mare pentru ca sa poata participa toti elevii.

PROCEDEE

1. Distribuiti exemplare din Fisa de lucru nr. 1 si cititi elevilor materialul. (*Retineti:* Puteti da unui elev sarcina sa distribuie si sa adune cardurile de cumparator si pe cele de vânzator si unui alt elev sarcina sa înregistreze fiecare tranzactie pe fisa de pontaj a clasei (Proiectia nr. 3). Cardurile de cumparator si cele de vânzator se pastreaza în cutii separate si se amesteca după fiecare runda de tranzactii.)

2. În clasa, creati un spatiu liber suficient de mare, care va fi locul de desfasurare a tranzactiilor (piata).
3. Împartiti clasa în doua grupuri egale. Elevii dintr-un grup vor fi vânzatorii, iar ceilalti cumparatorii. Explicati elevilor ca vor ramâne cumparatori, respectiv vânzatori, pe parcursul întregului jocului.
4. Distribuiti fiecarui elev câte o fisa pentru înregistrarea scorului (Fisa de lucru nr. 2) si explicati faptul ca fiecare trebuie sa-si tina evidenta tranzactiilor pe care le efectueaza. Dacă este necesar explicati toate detaliile.
5. Verificati dacă elevii au înțeles cum se calculeaza "câștigul net" sau "pierderea neta".
6. Explicati, apoi, ca vor avea loc trei runde de tranzactii, a câte 5 minute fiecare. După prima runda, dacă vreți, spuneti elevilor ca aceasta a fost un exercitiu, dar ca la urmatoarele doua tranzactiile vor fi înregistrate. Cu 1 minut înainte de expirarea timpului, a nuntati elevii sa finalizeze tranzactiile.
7. Înregistrati tranzactiile pe o folie pe care o proiectati (Proiectia nr. 3). Procedati conform indicatiilor din Fisa de lucru nr. 1
8. După fiecare runda de tranzactii, inclusiv prima (exercitiul), lasati timp suficient pentru ca elevii sa-si calculeze câștigurile nete sau pierderile nete (câștiguri – pierderi). Înainte de a comenta rezultatele simulării (Procedee, secventa 11), elevii trebuie sa aiba calculat câștigul net total sau pierderea neta totala din fiecare runda. La sârșitul rundeii a treia calculeaza Totalul, rezultat din adunarea totalurilor parțiale, obtinute în runde derulate.
9. Îndemnati elevii sa încheie cât mai multe tranzactii, în timpul aflat la dispozitie. Explicati-le ca li se permite sa-si înregistreze o pierdere, în cazul în care nu vor sa schimbe cardul pe care l-au folosit deja

într-o tranzacție. Încercați să nu dezvăluiți faptul că, de regulă, cei care au încheiat cele mai multe tranzacții realizează câștigul net cel mai mare. Acest lucru va ieși la iveală cu ocazia discuțiilor care vin în completarea jocului.

10. Între runde, toate tranzacțiile se înregistrează pe fișa de pontaj a clasei (Proiectia nr. 3). Subliniați faptul că informațiile înregistrate sunt utile, dar nu explicați în ce constă utilitatea lor.

11. Conduceți discuția finală:

A. La ce pret s-au realizat cele mai multe tranzacții, în fiecare rundă? (Elevii să analizeze datele din fișele individuale și din cea de pontaj pentru întreaga clasă.)

B. În care rundă prețurile au fost mai dispersate? (Se analizează datele)

C. De ce au fost mai apropiate prețurile în ultima rundă? (Răspuns: *Cauza cea mai importantă constă în faptul că, în runda a doua, atât cumpărătorii, cât și vânzătorii care au acționat pe piață aveau mai multe informații. Piața tinde către un preț de echilibru pe măsura ce cumpărătorii și vânzătorii obțin mai multe informații despre cantitatea de produse disponibilă la diferite prețuri.*)

D. În final, prețul grâului a fost determinat de vânzatori sau de cumpărători? (Răspuns: *Atât cumpărătorii, cât și vânzătorii au influențat prețul pietei, prin tranzacțiile pe care le-au desfășurat.*)

E. Cum a fost influențat prețul de concurență dintre vânzatori și cumpărători? (Răspuns: *Datorită concurenței dintre cele două grupuri, nici un vânzător sau cumpărător nu a impus prețul. Retineți că vânzătorii au concurat cu alți vânzatori, la fel ca și cumpărătorii, care au concurat cu alți cumpărători.*)

12. Menționați elevilor faptul că în lecțiile următoare se va vedea ce se întâmplă cu cererea și oferta atunci când se schimbă diferiți factori, alții decât prețul, de exemplu, veniturile consumatorilor sau costurile de producție. Dar, întâi, vor fi cercetate, mai îndeaproape, efectele produse pe această piață de modificarea prețurilor.

13. Distribuți Fișele de lucru nr. 3 și 4. Explicați elevilor faptul că precizările menționate în cardurile de cumpărător, respectiv, vânzător sunt informații ce pot fi convertite în tabele de variație ale cererii și ofertei și, apoi, pot fi utilizate pentru a reprezenta grafic comportamentul cumpărătorilor, respectiv, al vânzătorilor. Punctul central al graficului – punctul în care cele două linii, reprezentând cererea și oferta, se intersectează – se numește preț de piață sau preț de echilibru pentru produsul tranzacționat (în acest caz, grâul).

Cereti elevilor să reprezinte grafic cererea și oferta pe piața grâului, identificând punctele de intersecție preț-oferta, pe baza datelor din tabel (Fișa de lucru nr. 4), iar apoi, să facă același lucru pentru cerere. Punctele de oferta și cerere să fie marcate diferit (de exemplu, cele de oferta cu buline, iar cele de cerere cu stelute).

Unind bulinele obținem reprezentarea grafică a ofertei; unind stelutele obținem reprezentarea grafică a cererii. Cereti elevilor să identifice fiecare curbă. După ce au terminat proiectați Folia transparentă nr. 4 și cereti elevilor să compare graficul lor cu cel proiectat. Ajutați-i pe cei care întâmpină dificultăți.

Explicați graficul arătând că, după un anumit timp, piața va impune un preț de \$ 6 pentru o banită. Elevii schimbă mai multe carduri și realizează mai multe tranzacții într-o rundă, astfel încât în apropierea prețului de 6\$ se vor realiza mai mult de 10 tranzacții. (În acest joc au fost folosite numere simple. Dacă vreți puteți stabili ca fiecare tranzacție să însemne 10 banite.)

De obicei, un pret de aproximativ \$ 6 nu se impune decât dacă au loc mai multe runde de tranzacții. Dar, în ultimele runde, tranzacțiile se vor încheia în zona pretului de echilibru.

14. După ce elevii construiesc graficul, sintetizați principalele probleme, întrebând:

- A. **Ce arată tabelul de variație a cererii?** (Răspuns: *Cantitatea de grâu ce poate fi cumpărată în funcție de prețul acestuia.* Explicați elevilor că tabelul de variație, în ansamblul său, exprimă ceea ce economistii numesc “cerere”.)
- B. **Ce arată tabelul de variație a ofertei?** (Răspuns: *Cantitatea de grâu ce poate fi vândută în funcție de prețul acestuia.* Explicați elevilor că tabelul de variație, în ansamblul său, exprimă ceea ce economistii numesc “oferta”.)
- C. **Ce relație există între prețul unui bun și cantitatea în care bunul respectiv poate fi cumpărat pe piață, dacă prețul este singurul factor variabil?** (Răspuns: *Pe măsura ce prețul crește, cantitatea cerută pe piață descrește și invers.*)
- D. **Ce relație există între prețul unui bun și cantitatea în care bunul respectiv poate fi vândut pe piață, dacă prețul este singurul factor variabil?** (Răspuns: *Pe măsura ce prețul crește, cantitatea oferită pe piață crește și invers.*)

EVALUARE

1. Trimiteti jumătate dintre elevii clasei la diferite magazine alimentare. Elevii se vor prezenta managerilor, aducându-le acestora la cunoștință faptul că efectuează o cercetare pentru ora de economie, și le vor cere să estimeze cantitatea de _____ (un produs stabilit în clasă și pentru care există mulți cumpărători și vânzatori)

ce poate fi vândută în respectivele magazine, în decursul unei luni, la diferite prețuri (5 prețuri apropiate, stabilite în clasă).

2. Restul elevilor vor intervieva diferiți cumpărători. Se vor deplasa la domiciliul acestora cerându-le să estimeze cantitatea de _____ (același produs) pe care ar cumpăra-o într-o lună la diferite prețuri (aceleași 5 prețuri).
3. În clasă, completați un tabel cu următoarele coloane: prețul (cele 5 prețuri care au fost stabilite inițial, în clasă) și cantitatea totală (obținută prin adunarea cantităților pe care vânzătorii au apreciat că ar putea să le vândă la prețurile menționate). Amintiți elevilor că tabelul de variație a cantității oferite în funcție de preț reprezintă oferta. Retineți felul în care se schimbă cantitatea oferită atunci când se schimbă prețul.
4. Pentru fiecare preț din cele 5 stabilite inițial totalizați cantitatea pe care cumpărătorii au estimat că ar putea fi cumpărată și treceti-o în tabel, în dreptul prețului respectiv. Aceasta este “cantitatea totală”. Amintiți elevilor că tabelul de variație a cantității cerute în funcție de preț reprezintă cererea. Retineți felul în care se schimbă cantitatea cerută atunci când se schimbă prețul.
5. Folosiți datele din tabel și reprezentați grafic prețul pieței (prețul de echilibru) și cantitatea de echilibru. Comparați prețul de echilibru cu prețurile la care se vinde bunul respectiv în magazine. Ce factori ar trebui luați în considerare pentru a explica diferențele care pot să apară în cazul anumitor magazine? (De exemplu, magazinele cu program non-stop pot vinde la prețuri mai mari, pentru că oferta lor este specială).
6. Explicați elevilor că în această lecție au învățat cum se stabilește prețul pe piață în cazul unui produs pentru care există mulți cumpărători și vânzatori.

Fisa de lucru nr. 1**CUM NE JUCAM DE-A PIATA GRÂULUI**

Numele _____

Cititi cu atentie aceste instructiuni.

1. Fiecare cumparator va avea numai un ordin de cumparare la un moment dat. Acesta poate suna în felul urmator: “ Sunteti autorizat sa **CUMPARATI** 1 banita de grâu, la un pret **cât mai mic**. Daca, totusi, cumparati la un pret mai mare _____ banita, veti fi în pierdere.” Preturile respective, atât cel unitar, cât si cel total, vor fi mentionate în ordinul dvs. de cumparator. **NU DEZVALUITI ACESTE PRETURI**. Notati-le pe fisa de scor. Încercati sa cumparati la un pret cât mai mic, cel putin la început. Dar, daca nu reusiti, puteti cumpara chiar si la un pret mai mare decât cel mentionat pe card. Înregistrati imediat fiecare tranzactie. Daca ati încheiat o tranzactie, returnati ordinul de cumparare pentru a primi în schimb altul. În cazul în care nu ati reusit sa încheiati nici o tranzactie, returnati cardul la sfârșitul rundeii.

2. Fiecare vânzator va avea numai un ordin de vânzare la un moment dat. Acesta poate suna în felul urmator: “Sunteti autorizat sa **VINDETI** 1 banita de grâu, la un pret **cât mai mare**. Daca, totusi, acceptati un pret mai mic de _____ banita, veti fi în pierdere.” Preturile respective, atât cel unitar, cât si cel total, vor fi mentionate în ordinul dvs. de vânzator. **NU DEZVALUITI ACESTE PRETURI**. Notati-le pe fisa de scor. Încercati sa vindeti la un pret cât mai mare, cel putin la început. Dar, daca nu reusiti, puteti vinde chiar si la un pret mai mic decât cel, mentionat pe card.

Înregistrati imediat fiecare tranzactie. Daca ati încheiat o tranzactie, returnati ordinul de vânzare pentru a primi în schimb altul. În cazul în care nu ati reusit sa încheiati nici o tranzactie, returnati cardul la sfârșitul rundeii. Tineti minte, spuneti elevului care tine evidenta tranzactiilor pretul la care ati vândut.

3. Când profesorul spune: *Piata s-a deschis*, vânzatorii si cumparatorii vor începe tranzactiile, încercând sa se înțeleaga asupra pretului. Oricare cumparator se poate adresa oricarui vânzator. Toate tranzactiile se realizeaza în dolari.

4. Fiecare cumparator, respectiv, vânzator urmareste sa câstige cât mai multi bani. Cumparatorii ating acest scop cumparând grâu la preturi mai mici decât cele mentionate pe cardurile lor. Vânzatorii câstiga bani, vânzând la preturi mai mari decât cele mentionate pe cardurile lor.

5. Un elev poate încheia oricât de multe tranzactii, dar numai în timpul pus la dispozitie.

6. De fiecare data când un vânzator anunta responsabilului cu evidenta tranzactiilor încheierea unei vânzari, aceasta va fi notata pe fisa clasei. **URMARITI FISA DE PONTAJ A ÎNTREGII CLASE PENTRU A STI CARE SUNT PRETURILE PLATITE.**

7. Cu noile carduri primite, cumparatorii si vânzatorii revin pe piata si încep alte tranzactii.

Fisa de lucru nr. 2**FISA DE SCOR PENTRU PIATA GRÂULUI**

Numele _____

Cum se folosește fisa de scor?

Urmăriți modul în care ați evoluat în timpul jocului cu ajutorul acestei fișe de scor. Calculați câștigurile și pierderile făcând diferența dintre valoarea menționată pe cardul dvs. pentru 10 banite de grâu (în dolari) și valoarea tranzacției încheiate (în dolari).

Dacă sunteți cumpărător, câștigați dacă plătiți, în total, o sumă **MAI MICA** decât cea menționată pe card. Dacă plătiți o sumă mai mare, veți fi în pierdere.

Dacă sunteți vânzător, câștigați dacă încasați, în total, o sumă **MAI MARE** decât cea menționată pe card. Dacă încasați o sumă mai mică, veți fi în pierdere.

În timp ce profesorul va da lamuririle necesare, calculați câștigurile și pierderile totale și notați-le în tabel.

Nr. de tranzacții	Prețul unei banite		Valoarea unei banite (în dolari)		Câștig	Pierdere	Profit total (câștig minus pierdere)
	Pe card	În urma tranzacției	Pe card	În urma tranzacției			
1							
2							
3							
4							
Total runde 1 (exercițiu)							
1							
2							
3							
4							
Totalul runde 2							
1							
2							
3							
4							
Totalul runde 3							
Total (runda 2 + runda 3)							

Fisa de lucru nr. 3

OFERTA SI CEREREA DE GRÂU

Numele _____

OFERTA SI CEREREA DE GRÂU**Pretul**

Cantitatea (banite)

Fisa de lucru nr. 4

Numele _____

TABELUL CERERII			TABELUL OFERTEI		
<p>În tabelul următor, cantitatea cerută din coloana a treia este egală cu numărul de banite de grâu pe care cumpărătorii vor și pot să le cumpere la prețul indicat. Totalul cumulativ se determină adunând banitele cumpărate la prețul respectiv (indicate de numărul de carduri) și cele de la prețurile superioare (desigur, orice cumpărător care vrea să cumpere grâu la un preț de 10 USD, va vrea să cumpere și la prețuri mai mici.)</p>			<p>În tabelul următor, cantitatea oferită din coloana a treia este egală cu numărul de banite de grâu pe care vânzătorii vor și pot să le vândă la prețul indicat. Totalul cumulativ se determină adunând banitele vândute la prețul respectiv (indicate de numărul de carduri) și cele de la prețurile inferioare (desigur, orice vânzător care vrea să vândă grâu la un preț de 2 USD, va vrea să cumpere și la prețuri mai mari.)</p>		
Pret	Nr. carduri	Cantitatea ceruta	Pret	Nr. carduri	Cantitatea oferita
1	4	26	1	0	0
2	4	22	2	2	2
3	4	18	3	2	4
4	2	14	4	2	6
5	2	12	5	2	8
6	2	10	6	2	10
7	2	8	7	4	14
8	2	6	8	4	18
9	2	4	9	4	22
10	2	2	10	4	26

CARDURI DE CUMPARATOR

<p>Sunteți autorizat să CUMPARATI 1 banită de grâu, la un pret cât mai mic. Dacă totuși cumparați la un pret mai mare de \$1 banită veți fi în pierdere.</p>	<p>Sunteți autorizat să CUMPARATI 1 banită de grâu, la un pret cât mai mic. Dacă totuși cumparați la un pret mai mare de \$2 banită veți fi în pierdere.</p>	<p>Sunteți autorizat să CUMPARATI 1 banită de grâu, la un pret cât mai mic. Dacă totuși cumparați la un pret mai mare de \$3 banită veți fi în pierdere.</p>
<p>Sunteți autorizat să CUMPARATI 1 banită de grâu, la un pret cât mai mic. Dacă totuși cumparați la un pret mai mare de \$4 banită veți fi în pierdere.</p>	<p>Sunteți autorizat să CUMPARATI 1 banită de grâu, la un pret cât mai mic. Dacă totuși cumparați la un pret mai mare de \$5 banită veți fi în pierdere.</p>	<p>Sunteți autorizat să CUMPARATI 1 banită de grâu, la un pret cât mai mic. Dacă totuși cumparați la un pret mai mare de \$6 banită veți fi în pierdere.</p>
<p>Sunteți autorizat să CUMPARATI 1 banită de grâu, la un pret cât mai mic. Dacă totuși cumparați la un pret mai mare de \$7 banită veți fi în pierdere.</p>	<p>Sunteți autorizat să CUMPARATI 1 banită de grâu, la un pret cât mai mic. Dacă totuși cumparați la un pret mai mare de \$8 banită veți fi în pierdere.</p>	<p>Sunteți autorizat să CUMPARATI 1 banită de grâu, la un pret cât mai mic. Dacă totuși cumparați la un pret mai mare de \$9 banită, veți fi în pierdere.</p>
<p>Sunteți autorizat să CUMPARATI 1 banită de grâu, la un pret cât mai mic. Dacă totuși cumparați la un pret mai mare de \$10 banită, veți fi în pierdere.</p>		

CARDURI DE VÂNZATOR

Sunteți autorizat să VINDETI 1 banita de grâu, la un pret cât mai mare . Dacă totuși vindeti la un pret mai mic de \$2 banita veti fi în pierdere.	Sunteți autorizat să VINDETI 1 banita de grâu, la un pret cât mai mare . Dacă totuși vindeti la un pret mai mic de \$3 banita veti fi în pierdere.	Sunteți autorizat să VINDETI 1 banita de grâu, la un pret cât mai mare . Dacă totuși vindeti la un pret mai mic de \$4 banita veti fi în pierdere.
Sunteți autorizat să VINDETI 1 banita de grâu, la un pret cât mai mare . Dacă totuși vindeti la un pret mai mic de \$5 banita veti fi în pierdere.	Sunteți autorizat să VINDETI 1 banita de grâu, la un pret cât mai mare . Dacă totuși vindeti la un pret mai mic de \$6 banita veti fi în pierdere.	Sunteți autorizat să VINDETI 1 banita de grâu, la un pret cât mai mare . Dacă totuși vindeti la un pret mai mic de \$7 banita veti fi în pierdere.
Sunteți autorizat să VINDETI 1 banita de grâu, la un pret cât mai mare . Dacă totuși vindeti la un pret mai mic de \$8 banita veti fi în pierdere.	Sunteți autorizat să VINDETI 1 banita de grâu, la un pret cât mai mare . Dacă totuși vindeti la un pret mai mic de \$9 banita veti fi în pierdere.	Sunteți autorizat să VINDETI 1 banita de grâu, la un pret cât mai mare . Dacă totuși vindeti la un pret mai mic de \$10 banita veti fi în pierdere.

FISA DE PONTAJ A CLASEI

Pretul unei banite	Runda 1 (exercitiu)	Runda 2	Runda 3	Total (Runda 1 + Runda 2)
\$ 1				
\$ 2				
\$ 3				
\$ 4				
\$ 5				
\$ 6				
\$ 7				
\$ 8				
\$ 9				
\$10				